

4. Obsahové zaměření dalšího vzdělávání

a) Předmět vzdělávání

V obsahovém zaměření studia **v rámci formálního vzdělávání dominují** (v členění dle ISCED-97) **společenské vědy, obchod a právo** (33 % podíl na vzdělávacích aktivitách), s velkým odstupem jsou na dalších místech obory techniky, výroby a stavebnictví (13 %), vzdělávání a výchovy (12%), zdravotnictví a sociální péče (10%), přírodních věd, matematiky a informatiky (9,1 %), humanitních věd a umění (8,8 %), služeb (6,5 %), zemědělství a veterinářství (2,6 %) a obecného vzdělání (1,8 %).

Podobně jako v počátečním, tak i v dalším vzdělávání platí, že se ženy více zaměřují na obory vzdělávání a výchovy, společenské vědy, obchod a právo a zdravotnictví a sociální péči. Naopak muži se relativně více zapojili do vzdělávacích aktivit v oborech technika, výroba a stavebnictví, přírodní vědy, matematika a informatika, humanitní vědy a umění, služby a zemědělství a veterinářství.

V případě ostatních skupin stojí za zmínku, že téměř pětina akcí absolvovaných lidmi se základním vzděláním se vztahovala k oboru obecné vzdělání. Vysokoškoláci se zabývali zejména studiem oborů společenských věd, obchodu a práva a vzdělávání a výchovy. Nezaměstnaní studovali výhradně v oborech společenských věd, obchodu a práva a dále vzdělávání a výchovy a ekonomicky neaktivní lidé (mezi nimiž bylo nemálo studentů počátečního vzdělávání) v oboru společenských věd, obchodu a práva.

Náročnost studia lze nejlépe posoudit z rozsahu účasti studentů v jednotlivých stupních vzdělávacích programů formálního vzdělávání. Šetřením nebyl zjištěn žádný případ studia na úrovni základního vzdělání (ISCED 1 a 2), zhruba pětina účastníků (19,6%) studovala v rámci sekundárního vzdělávání (ISCED 3 a 4) a čtyři pětiny (80,4%) se zapojily do terciárního vzdělávání.

Na vysokých školách studovali více muži (84 % z účastníků formálního vzdělávání) než ženy (77,6%). Z dalších skupin účastníků formálního vzdělávání se do vysokoškolského studia zapojili zejména ekonomicky neaktivní (90,5%), mladí lidé (87%), studenti bydlící ve velkých městech (85,1%) a samozřejmě vysokoškoláci (97,4%). Naopak nejnižší byl podíl vysokoškolských studentů v případě nezaměstnaných (38,6 % - a pouze ISCED 5).

Neformální vzdělávání bylo obsahově zaměřeno zejména na obory služeb (37% podíl na vzdělávacích aktivitách), společenských věd, obchodu a práva (17 %), humanitních věd a umění (14,5%), techniky, výroby a stavebnictví (10,5%) a zdravotnictví (8%). **V porovnání s předmětem formálního vzdělávání je zřejmý velmi vysoký podíl oborů služeb a vyšší podíl humanitních věd a umění** (kde jsou zahrnuty také cizí jazyky), naopak jsou ve studijních programech neformálního vzdělávání méně zastoupeny všechny ostatní obory, zejména vzdělávání a výchovy, společenských věd, obchodu a práva a zemědělství a veterinářství.

Co se předmětu studia jednotlivých skupin týče, muži se v porovnání se ženami – podobně jako ve formálním vzdělávání - věnovali více oborům techniky, výroby a stavebnictví, služeb a zemědělství a veterinářství, naopak účast žen převažovala zejména ve vzdělávání a výchově, zdravotnictví a sociální péči a ve společenských vědách, obchodu a právu a také v humanitních vědách a v umění.

Vysokoškoláci se relativně více než ve formálním vzdělávání věnovali oborům humanitních věd a umění, službám a zdravotnictví a sociální péči, naopak mnohem méně vzdělávání a výchově a společenským vědám, obchodu a právu. Lidé se základním vzděláním se zaměřovali zejména na získávání poznatků v oborech služeb, nezaměstnaní v přírodních

vědách, matematice a informatice a ekonomicky neaktivní studující v humanitních vědách a v umění.

Obecně lze říci, že je **obsah neformálního vzdělávání** odrazem určité korekce vývoje potřeb získávání znalostí v období po vstupu na pracovní trh. V tomto smyslu **má** – v porovnání s formálním vzděláváním - **na jedné straně blíže k praktickým potřebám vycházejících z požadavků zaměstnání a rozvoje kariéry** (vyšší podíl studia v oboru služeb) **a na straně druhé i k osobním zálibám člověka** (současný vyšší podíl studia humanitních věd a umění).

Náročnost vzdělávání v rámci neformálního studia nelze pomocí stupně vzdělávacího programu hodnotit. V dotazníku byly vzdělávací akce rozděleny do čtyř typů, a to na soukromé lekce nebo kurzy, školení, kurzy a studium související se zaměstnáním, otevřené kurzy a distanční nebo dálkové vzdělávání a semináře a workshopy. Zcela převažovaly vzdělávací akce související se zaměstnáním (téměř 72% akcí), na dalším místě v četnosti byly s velkým odstupem soukromé lekce a kurzy (15%), dále semináře a workshopy (10%) a konečně otevřené a distanční nebo dálkové vzdělávání (3%).

Dosti odlišná struktura vzdělávacích akcí – s vysokým podílem soukromých lekcí a kurzů a naopak nízkým podílem kurzů souvisejících se zaměstnáním - je patrná v případě ekonomicky neaktivních (v daném pořadí 46% a 28%) a opačně i v případě vysokoškoláků (21% a 57%).

V informálním vzdělávání získávali studující poznatky a dovednosti zejména z oblasti humanitních věd a umění (21,1% uváděných předmětů sebevzdělávání), dále přírodních věd, matematiky a informatiky (20,3%), techniky, výroby a stavebnictví (12,6%), služeb (12,4%), společenských věd, obchodu a práva (12,2%), zemědělství a veterinářství (7,8%) a zdravotní péče a sociální péče (5,4%). V porovnání se ženami se muži i v informálním učení více zaměřovali na přírodní vědy, matematiku a informatiku, techniku, výrobu a stavebnictví a také na služby. V případě žen převažoval zájem o obory vzdělávání a výchovy, humanitní vědy a umění, společenské vědy, obchod a právo a zdravotní a sociální péče.

Mezi typické odlišnosti jednotlivých skupin vzdělávajících se lze zařadit relativně vyšší zájem mladých lidí o humanitní vědy a umění, přírodní vědy, matematiku a informatiku a naopak malý zájem o zemědělství a veterinářství. Starší lidé a ti, kteří bydlí na venkově, projevují větší zájem o poznatky ze zemědělství a veterinářství. Vysokoškoláci se relativně více zabývali humanitními vědami a uměním, společenskými vědami, obchodem a právem a zdravotní a sociální péčí. Oproti tomu se lidé se základním vzděláním věnovali zejména oborům techniky, výroby a stavebnictví, zemědělství a veterinářství a obecného vzdělání. Naopak jen v malé míře se zabývali obory vzdělávání a pedagogiky, společenskými vědami, obchodem a právem a zdravotnictvím a sociální péčí. Pozoruhodný je vysoký zájem ekonomicky neaktivních účastníků vzdělávání – zřejmě podmíněný osobními zálibami - o humanitní vědy a umění (25%).

V dotazníku jsou také uvedeny otázky týkající se **zdrojů poznatků informálního učení**. Mezi jednotlivými možnostmi **převažovala četba tištěných materiálů**, kterými se rozumějí knihy, odborné časopisy, noviny atd. (uvedena ve 30,5% odpovědích). Téměř čtvrtinové zastoupení (24 %) měly počítače (on-line, off-line). Dalšími zdroji dle významu pro sebevzdělávání byly televize, rádio a video (21 %), členové rodiny a kolegové (13,7 %), návštěva muzeí a památek (6,1%) a učební centra včetně knihoven (4,7 %).

Zajímavý je rozdílný význam zdrojů informálního učení podle pohlaví těch, kteří se vzdělávají. Zatímco v případě mužů je vyšší zastoupení počítače jako zdroje informací (25,5% oproti 22,6 % v případě žen) a dále tištěných materiálů (31,1% oproti 29,8%), ženy

častěji uváděly televizi, rádio a video (21,4% oproti 20,5%), členy rodiny a kolegy (13,8% oproti 13,6%), prohlídku muzeí a jiných památek (7,0% oproti 5,2%) a učební centra včetně knihoven (5,4 % oproti 4,1%).

Odlišnosti vyplývající z porovnání dalších skupin účastníků informálního vzdělávání jsou vcelku očekávatelné. Mladší lidé využívají jako zdroj informací nadprůměrně počítač, naopak méně tištěné materiály a televizi, rádio a video. Na druhé straně starší více využívají tištěné materiály, televizi, rádio a video, častěji navštěvují muzea a jiné pamětihodnosti a naopak méně pracují s počítačem. Vysokoškoláci se více učí pomocí počítače, navštěvují častěji muzea a jiné pamětihodnosti a učební centra, naopak méně získávají informace od členů rodiny a kolegů a dále z televize, rádia a videa. Lidé se základním vzděláním získávají více informace z televize, rádia a videa a také od členů rodiny a kolegů, naopak mnohem méně využívají počítač, navštěvují muzea apod. a učební centra.

Z těchto rozdílů odrážejících odlišné způsoby života různých skupin populace lze mimo jiné odvodit, že zatímco mezi ekonomicky neaktivními ve formálním vzdělávání je značný podíl mladých lidí (vysoké používání internetu a počítačů při studiu), pak v informálním vzdělávání zřejmě převažují lidé vyššího věku. Je to patrné i z velmi nízkého využití počítačů a naopak vysokého podílu televize, rádia, videa a tištěných materiálů mezi zdroji získávání poznatků.

b) Jazykové znalosti

Dotazník šetření o dalším vzdělávání dospělých se blíže zabýval velmi důležitou oblastí v rámci humanitních věd, a to studiem resp. výsledky studia cizích jazyků.

Jak známo, význam jazykových dovedností se v dnešním světě výrazně zvyšuje. Určitým problémem naší populace přitom je poměrně nízká jazyková vybavenost, zejména co se týče angličtiny, která se stala hlavním dorozumívacím jazykem.

Výsledky šetření ukázaly, že **31,9% osob v referenčním věku neovládá žádný cizí jazyk** (ke slovenštině se nepřihlíželo). O něco lépe na tom jsou ženy, z nichž 70,4% jich uvedlo, že alespoň v minimální míře jeden cizí jazyk ovládá. Mužů takto odpovědělo 65,8 %. Příznivě lze hodnotit, že nejrozšířenějším cizím jazykem je angličtina (byla uvedena ve 36,5% odpovědí na danou otázku), na druhém místě je ruština (31,6 %), dále němčina (27,1 %), francouzština (0,8 %), italština (0,3 %) a španělština (0,2 %).

Stupeň jazykových znalostí souvisí s věkem a se vzděláním. S rostoucím věkem jazyková vybavenost v populaci klesá, naopak s vyšším vzděláním se zvyšuje. Co se jednotlivých cizích jazyků týče, s přibývajícím věkem se zvyšuje znalost ruštiny a také francouzštiny, naopak klesá znalost angličtiny. V případě němčiny, španělštiny a ostatních jazyků nehraje věk roli.

Neznalost cizího jazyka uvedla zhruba 2 % vysokoškoláků, 32 % středoškoláků a až 65 % lidí se základním vzděláním. Zatímco vysokoškoláci ovládají zejména angličtinu a dále němčinu, středoškoláci dali na prvé místo ruštinu a angličtinu a lidé se základním vzděláním ruštinu a němčinu.

Znalost cizího jazyka má nemalý význam na trhu práce. Žádný cizí jazyk nezná jen 28% zaměstnanců, avšak 42% ekonomicky neaktivních a až 48,5% nezaměstnaných. Z pohledu typu osídlení je jazyková vybavenost vyšší ve městech než na venkově.

Co se **využití znalostí cizích jazyků** týče, byla sledována četnost používání cizího jazyka pro práci a vzdělávání na straně jedné a ve volném čase popř. s rodinou a přáteli na straně druhé. Více než polovina těch, kteří znají cizí jazyk, jej v první (53,2 %) ani v druhé (50,6 %) situaci v posledních 12 měsících nevyužila.

Co do frekvence využití, častěji jsou používány cizí jazyky v zaměstnání a pro vzdělávání. Denně jimi hovoří zhruba 13%, jednou až čtyřikrát v týdnu 9% a alespoň jednou měsíčně více než 10 % těch, kteří ovládají alespoň jeden cizí jazyk. Srovnatelné údaje týkající se využití cizího jazyka ve volném čase nebo s rodinou a přáteli jsou mnohem nižší; v uvedeném pořadí to je 5%, 6,4% a 10 %. Jak je patrné, **potřeby využití cizího jazyka mimo volný čas jsou častější a také více objektivně determinované**. Častěji také může být cizí jazyk nevyužíván, avšak jeho znalost pro případnou potřebu je žádoucí.

Z pohledu skupinového členění respondentů se ukazuje, že denně využívají v zaměstnání a ve studiu cizí jazyk více muži (16,3 %) než ženy (9,8 %). Lze říci, že ženy využívají cizí jazyky méně často v obou sledovaných situacích, relativně více však ve volném čase. V nadprůměrné míře hovoří cizím jazykem v zaměstnání či při studiu vysokoškoláci (25,4 %), mladí lidé (19,6 %), obyvatelé velkých měst (19,3 %) a zaměstnanci (15,3 %).

Nejvyšší podíl těch, kteří ovládají cizí jazyk, ale nemají možnost jej uplatnit v práci či při vzdělávání, je ve skupinách osob se základním vzděláním (72,4 %), ekonomicky neaktivních (71,6 %) a nezaměstnaných (70,8 %). Podíl těch, kteří neuplatňují svou znalost cizího jazyka ve volném čase, je obecně nižší. Mezi lidmi se základním vzděláním se to týká 60,3 % osob, ve skupině věkově starších (50-64 let) 58,5 % a ve skupině ekonomicky neaktivních 58,4 % osob.

Na příkladu vysokého nevyužití cizího jazyka v zaměstnání a při studiu ve skupině ekonomicky neaktivních je zřejmé, jak velkou váhu má pro využití jazyka zaměstnání. Z údajů o využití znalostí cizích jazyků dle dosaženého vzdělání je dále patrné, že v tomto směru je rozhodující pracovní zařazení.

1. Účast na kulturních aktivitách

Šetření o dalším vzdělávání dospělých zahrnovalo také několik otázek vztahujících se ke kulturnímu a společenskému životu respondentů v období posledních 12 měsíců. Týkaly se návštěv pamětihodností, kulturních představení, sportovních akcí a četby knih a novin.

Největší zájem byl o **kulturní památky** (muzea, galerie apod.), které navštívilo 56% osob referenčního věku. Nižší byla návštěvnost **koncertů a divadel** (51,8%), **sportovních akcí** (51,1) a **kin** (48,3%). V případě sportovních akcí, kulturních památek a kin je patrný větší podíl vícekrát opakovaných návštěv.

Obecně platí, že do kulturního života se – z pohledu jednotlivých skupin referenčních osob - nejvíce zapojují vysokoškoláci, mladí lidé, ženy, zaměstnanci a ti, kteří bydlí ve velkých městech (viz tab. č. 4).

Lze říci, že **rozsah meziskupinových rozdílů v kulturní participaci souvisí s kulturní náročností dané akce a také se způsobem života**. Obecně platí, že návštěvnost kulturních akcí roste se zvyšujícím se stupněm dosaženého vzdělání, na druhé straně klesá se zvyšujícím se věkem, snižujícím se ekonomickým statutem a přechodem od velkoměstského k městskému a k venkovskému osídlení. Spolu s úrovní vzdělání má zřejmě svůj význam

stupeň emočního prožívání (ženy, muži), dopravní dosažitelnost akce (věk, město a venkov) a také finanční dostupnost (rozdíly dle ekonomického statusu).

V případě **sportu** lze - oproti předchozímu tvrzení – zaznamenat některé změny. Významně se zvyšuje počet mnohanásobných návštěv akcí a mění se pořadí návštěvnosti mezi muži a ženami. Pořadí ostatních skupin zůstává v zásadě stejné (výjimkou jsou skupiny vycházející z třídění dle hustoty osídlení), snižují se avšak meziskupinové rozdíly v návštěvnosti.

Jak šetření ukázalo, mezi pravidelné **čtenáře knih** patřily necelé čtyři pětiny osob referenčního věku. Na otázku týkající se počtu přečtených knih v posledních 12 měsících odpovědělo 21,7% dotázaných, že nečetli žádnou (z toho 29,4% mužů a 13,9% žen). Největšími čtenáři jsou vysokoškoláci (36,2% jich přečetlo více než 1 knihu měsíčně), ekonomicky neaktivní lidé (22,5%) a lidé starších věkových ročníků (20,5%). Více je náruživých čtenářů ve velkých městech (22,8%) než na venkově (15,8%) a o poznání více je takových čtenářek (23,3 %) než čtenářů (14,5%).

Naopak žádnou knihu v posledních 12 měsících nepřečetlo téměř 39 % lidí se základním vzděláním, 24,8 % lidí bydlících na venkově a 23,5 % mladých lidí.

Největší čtenáři mají také nejvíce knih. Zatímco necelých 45 % dotazovaných uvedlo, že jejich knihovna zahrnuje více než 100 knih, v případě vysokoškoláků se to týkalo 75,1% osob, mezi staršími lidmi 50,9%, ve velkých městech 49,4% a mezi ekonomicky neaktivními 46,7% osob. Z toho více než 1 000 knih vlastnily jen 4% osob.

V porovnání s četbou knih je samozřejmě rozšířenější **četba novin**. Téměř 55% osob referenčního věku je čte denně nebo téměř denně (62,8% mužů a 46,2% žen). Mezi největší čtenáře novin patří starší lidé (60,7%) a vysokoškoláci (59,9%). Nejméně čtou noviny mladí lidé a lidé se základním vzděláním (shodně 46,3%).

V posledních 12 měsících vůbec nečetlo noviny 3,5 % dotázaných (v tom 3 % mužů a 4,1 % žen). Nejvyšší zastoupení v této skupině respondentů měli lidé se základním vzděláním (6,6 %) a mladí lidé (4,7 %). Z uvedených procentních relací je patrné, že noviny jako pohotový informační prostředek v porovnání s jinými médii, zejména s internetem, neztratily svůj význam. Jejich využití je prozatím více závislé na stupni vzdělání potencionálního čtenáře než na jiných faktorech (např. rozšíření internetu).

2. Mezinárodní porovnání výsledků šetření AES

Jak je v úvodní části této analýzy uvedeno, v 18 evropských zemích šetření o dalším vzdělávání dospělých již proběhlo a jsou proto k dispozici mezinárodně srovnatelné údaje.

Hlavním ukazatelem charakterizujícím další vzdělávání je **ukazatel míry účasti na vzdělávacích akcích. Podíl účastníků na formálním nebo neformálním vzdělávání v ČR je** v porovnání se zeměmi Evropské Unie **mírně nadprůměrný** (viz tab. č. 5 a graf č. 8). Zatímco Eurostat uvádí unijní průměrnou hodnotu ve výši 35,7% (bez ČR), tak v souladu s výsledky našeho šetření dosáhl uvedený podíl 37,65% (tj. o 1,95 procentního bodu více). Vyšší podíl účasti na uvedených formách dalšího vzdělávání byl zjištěn jen v 8 zemích EU (Kypr, Rakousko, Estonsko, Slovensko, Německo, Velká Británie, Finsko a Švédsko).

Výraznější je v našich podmínkách rozdíl v účasti mužů a žen. Zatímco v ostatních zemích EU činí tato relace 36,1 % ku 35,4% (rozdíl pouhého 0,7 p. b.), v ČR to je 41,6 % a 33,6 % (rozdíl 8 p. b.). K vysvětlení tohoto výrazného rozdílu lze uvést dva základní důvody. Ženy mohou být více limitovány časem (časově náročnější péče o rodinu) a nedostatkem motivace k dalšímu vzdělávání ve vyšším věku s ohledem na dřívější odchod do důchodu. Druhý důvod souvisí s konstrukcí samotného ukazatele (podíl účasti na formálním nebo neformálním vzdělávání), který zahrnuje osoby vzdělávající se buď formálně či neformálně, nebo i oběma způsoby najednou. Skutečnost, že je podíl mužů měřený tímto ukazatelem výrazně vyšší, může znamenat, že jsou ženy – v porovnání s muži – ve větším množství případů zapojeny do obou forem vzdělávání současně. Jak je z tab. č. 3 patrné (viz poslední sloupec), rozdíl v intenzitě dalšího vzdělávání žen a mužů měřené časem věnovaným studiu není zdaleka tak výrazný (jen 2,4 p. b.).

Z pohledu **podílu věkových skupin jsou naopak v našich podmínkách v porovnání s průměrem EU rozdíly méně výrazné** (viz tab. č. 5). Nejstarší vyšší věková skupina má od nejmladší nižší odstup (17,7 p. b.) než tomu je v průměru evropských zemí (23,1 p. b.). Podíl účastníků středního věku v důsledku vysoké účasti na neformálním vzdělávání u nás – na rozdíl od ostatních zemí EU – převyšuje úroveň ukazatele za nejmladší věkovou skupinu.

Při hodnocení účasti na formálním nebo neformálním vzdělávání podle stupně dosaženého vzdělání je patrné **naše zaostávání oproti průměru EU v míře účasti osob se základním vzděláním** (ČR - 14,8 %; EU – 18 %). Naopak tomu je ve skupině vysokoškoláků a středoškoláků (ČR- 62,4 % a 36,6 % a EU – 55 % a 35 %).

Pokud bychom porovnávali uvedené formy vzdělávání odděleně, tak zjistíme, že **podíl účastníků formálního vzdělávání je u nás nižší**, než činí průměr EU (6 % v porovnání s 3,9 %). V našich podmínkách však stráví studenti v rámci formálního vzdělávání v průměru více hodin (402,7 v porovnání s 388). Naopak méně intenzivní je u nás neformální vzdělávání, s průměrným počtem necelých 55 hodin studia (v EU 75 hodin). Celkově je tak počet hodin strávených studiem na jednoho účastníka formálního nebo neformálního vzdělávání v ČR mírně nižší.

Velká část vzdělávacích aktivit se vztahuje k zaměstnání resp. k pracovním potřebám studujících. V porovnání s EU (více než 80% účastníků neformálního vzdělávání), je v ČR podíl motivovaných ke studiu z tohoto důvodu vyšší (téměř 92%).

Co se tzv. dalších důvodů neformálního studia týče, je v EU stejně jako v ČR převažujícím důvodem „lépe pracovat nebo zlepšit kariérní perspektivu“ s procentním zastoupením 25,9% v EU a 31,5% v ČR. Na druhé straně nejméně významným důvodem je potřeba studia pro zahájení podnikání (1,6 % v EU a 2,6 % v ČR).

Pokud bychom porovnali dvě základní skupiny dalších důvodů (souvisejících tak či onak s výdělečnou činností a ostatních), je patrné, že studující v EU se v průměru věnují

„nepracovní“ náplni studia či jinak řečeno, osobním zájmům a zálibám zhruba stejnou měrou jako čeští účastníci neformálního vzdělávání (40 % v porovnání s 40,4 %). Mezi uvedené nepracovní důvody patří zvyšování znalostí potřebných v každodenní činnosti, znalostí o předmětu, který je zajímavý, anebo i vzdělávání pro zábavu a setkávání nových lidí.

Podobně jako výše uvedené důvody studia jsou s průměrnými údaji za EU srovnatelné i **překážky v účasti** ve formálním a neformálním vzdělávání. Necelá polovina respondentů se v ČR neúčastnila dalšího vzdělávání a ani se účastnit nechtěla (v EU 50%), dalších 12,6% se dalšího vzdělávání neúčastnilo, avšak účastnit se chtělo (v EU 12 %).

Dvě nejvíce sledované překážky ve studiu – vzdělávání se překrývalo s pracovní dobou a nedostatek času s ohledem na rodinné povinnosti - mají v našich podmínkách nižší váhu než v průměru EU. Zatímco je překrývání času vzdělávacích akcí s pracovní dobou v EU uváděno 30,8% mužů a 14,2% žen, pak v ČR 26,4% mužů a 18,5% žen. Jako ještě menší překážku pocítují naši respondenti nedostatek času kvůli rodinným povinnostem (v ČR necelých 8 % mužů a 23,5% žen; v EU 12,4% mužů a 31% žen). Shodně však platí, že daný **rozvrh pracovní doby je překážkou spíše pro muže a rodinné povinnosti daleko více pro ženy.**

V porovnání s průměrem ostatních zemí EU je srovnatelná i naše **skladba poskytovatelů neformálního vzdělávání.** Z našeho šetření vyplývá, že zhruba 43% vzdělávacích aktivit zabezpečovali zaměstnavatelé, 28% instituce neformálního vzdělávání a více než 10% instituce formálního vzdělávání. V EU byli zaměstnavatelé také na prvním místě (37%) a na dalších instituce neformálního vzdělávání (17%) a komerční instituce, pro které není vzdělávání hlavní aktivitou (9%). Vyšší podíl zaměstnavatelů na poskytování vzdělávání v našich podmínkách je mimo jiné potvrzením výsledků zjištěných posledním šetřením o vzdělávání zaměstnanců (CVTS 3), které byly – co se účasti na vzdělávacích akcích týče – v porovnání s EU také nadprůměrné.

Na druhé straně **je nižší účast našich zaměstnavatelů na úhradě nákladů** dalšího vzdělávání. Z údajů o úplné či částečné úhradě nákladů vzdělávání zaměstnavatelem vyplývá, že v EU 68,8% vzdělávacích aktivit neformálního vzdělávání hradili zaměstnavatelé, zatímco v ČR to bylo jen 48,6% (nižší podíl byl zaznamenán pouze v Itálii a v Maďarsku).